

Z NAŠICH REVUÍ.

Moře, roč. III. (ve výtahu).

Čís. 3. a 4. Pluk. dr. Kupka.
V Pekingu před 20 lety. Předválečné
vzpomínky. — Ing. Sichrovský:
Stavba nákladních člunů říčních. —
Por. Tretjakov: **Moderní ruské vá-
lečné loďstvo:** poskytuje smutný obraz.
Stavba řadových lodí a bitevních kři-

žáků je zastavena, technické zařízení
a lodní stroje nejsou opravovány; jen
baltické loďstvo je prací německých
inženýrů v lepším stavu a znamená
jakési nebezpečí pro ostatní baltické
státy. — Kapitán Durda: **Námoř-
ní sport:** vysvětluje terrestrickou navi-
gaci. xy.

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues srbské.

Ratnik.

Č. 11—12.

Plk. gen. št. Svetislav T. Milo-
savljevič: **Vodene komunikacije kao**
ratno transportno sredstvo (Vodní ko-
munikace jako válečný transportní pro-
středek.) Autor tu mluví o významu a
charakteristice vodních toků jako vá-

lečných transportních linií, o převoz-
ných prostředcích po nich, o převozech
vojsk i vojenského materiálu po řekách
i moři vůbec, dále pak o organizaci vá-
lečné lodní dopravy, o níž vojenská
správa má se zajímat i starati již v
míru.

Mjr. Milutin Jovanović: Čime
smo pobedili 1912—1918. (Čím jsme zví-

těžili 1912—1918.) Autor snaží se zodpovědět otázku, kde se vzala ta ohromná energie, vytrvalost a obětavost u srbského vojáka. Na prvním místě jsou to velká morální síla a hluboký vlastenecký cit; dále je nutno uznati i práci důstojníků, kteří vedli vojny po celou válku, připravovali je a cvičili. Srbský voják přináší si již na vojnu ze zadruhé a z rodiny úctu a poslušnost k starším. Srbský důstojník viděl ve vojnovi na prvním místě člověka a bratra, přesvědčoval veřejnost, že kárný nejsou trestníci, nýbrž školou, kterou mají projíti všichni synové národa tělesně i duševně způsobilí. Na tyto okolnosti nesmí se zapomenouti ani pro budoucnost a je třeba pokračovati na této osvědčené cestě. — Plk. Nikola Arandjelović: Opsada Jedrena 1912—1913. (Obléžení Drinopolu 1912—1913.) Strategický význam města. Takticko-technická organizace opevněného tábora. Takticko-topografická charakteristika a ocenění jednotlivých úseků. Situace fortifikačních a technických objektů. Popis úseků, pevnůstek, posádky, obléhajícího vojska. Popis opevnění. Popis útoku. Poučky pro budoucnost. — Mjr. Uroš Tešanović: Neki podatci o radu Turaka u bitci kod Kumanova. (Některé zprávy o činnosti Turků v bitvě u Kumanova.) Jsou tu některé podrobnosti získané z výpovědi zajatých tureckých důstojníků. — Plk. Živko M. Stanisavljevič: Razmišljanja povodom članka „Ludendorff i saveznička ofanziva u Mačedoniji u 1918 godini“. (Úvahy k článku „Ludendorff a spojenecká ofenziva r. 1918“.) K článku generála Kolafoviče autor podává některé své úvahy o otázce, zda Ludendorff měl pravdu, když ve svých Pamětech tvrdí, že 2. a 3. bulharská divise nekladly žádného odporu, že bulharské zálohy nebojovaly, že propa-

ganda a peníze spojenců snížily morálku Bulharů, a že vláda bulharská nic neučinila, aby pozdvihla vůli k válce a disciplínu svých vojsk. Autor doplňuje článek Kalafovičův v ocenění morálního součinitele v těchto operacích. Osobní dojem autorův je, že v bitvě r. 1916 Bulhaři kladli tuhý odpor; úspěch r. 1918 neočekával autor, a myslí, že takových bylo více. Umění velitelské a morální síla srbského vojska ideálně se doplňovaly. — Kpt. Branislav J. Pantić: Osamnaesti pešadiskí puk u Kumanovskoj bitci (Osmnáctý pěší pluk v Kumanovské bitvě.) Dokončení článku. Autor obhajuje 18. pluk proti tvrzení, že tento pluk 10. října se špatně a zbaběle choval. — Mjr. Sava Radovanović: Taktika gasne službe i budućí hemiski rat. (Taktika plynové služby a budoucí chemická válka.) Dokončení článku. — Generál Milivoj J. Nikolajevič: Vojna protivu Srbije 1915 godine. (Válka proti Srbsku roku 1915.) Je to překlad, jehož autorem je polní maršálek — poručík Theodor Konopicki (tehdy generálmajor a náčelník štábu III. rakousko-uherské armády). — Rubrika různé obsahuje kratší články plk. Dušana J. Andjelkoviče „Manévry veronského sboru a jezdeckta u Gardského jezera“, inž. plk. Djordja Jorgoviče „Poznámky k novému polnímu řádu“, poručíka Konst. V. Sovatičeviče „O důležitosti tělocviku ve vojsku“ a generála Milivoje J. Nikolajeviče: „Historický vývoj vojenské akademie“ (slavnostní řeč konaná 12. října 1923). — Ve zprávách je podle France Militaire krátká poznámka o československých manévrech u Poličky. — Na konci plk. Djordje Čirič dokončuje „Bibliografii srbských válek od r. 1912 do 1918“.

b) *Revue francouzské.*

Revue militaire générale.

Listopad 1924.

Cmdt Castelnau: **Ce que les Allemands pensent de l'artillerie française.** Co Němci soudí o francouzském dělostřelectvu. Autor cituje názory generálů: Kuhla, Rohneho, Hoepfnera, Freytaga-Loringhova; všichni jsou toho názoru, že francouzské dělostřelectvo bylo za války lepší německého.

Cmdt Raoult: **Essai sur les 4e Bureaux d'Etat-Major d'armée.** Studie o čtvrtých kancelářích armádního štábu. Vznikly teprve za války

a jejich statut není dosud definitivní. Měly na starosti organizaci komunikací, zásobování, odsunů a rozdělování jednotek pracovních.

Gén. Camon: **Les Batailles de Ludendorff sur le front russe.** Ludendorffovy bitvy na ruské frontě 1914 až 1915. Bitva u Lodže (v listopadu 1914). Bitva u jezer Mazurských (bitva u Augustova) 17. až 21. února 1915.

Revue d'Artillerie.

Listopad 1924.

Cmdt Meckler: **La D. C. A. dans la division légère automobile.**

Obrana proti letounům u letecké automobilové divise. Útoky se vzduchu. Složení obrany proti letounům u lehké divise. Taktika bojová.

Lt.-col. Joly: **Un champ de tir réduit.** Cvičiště pro fiktivní střelbu. Návrh nového aparátu, dosti přesného, s nímž lze cvičiti střelbu nárazovou i časovanou na terénu asi 1 km².

Cmdt Pichat: **Contribution à l'histoire de l'artillerie française. L'artillerie de Louis XIV.** Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva. Dělostřelectvo za Ludvíka XIV. Výstroj, výzbroj, prach.

Cmdt F.: **Note sur deux appareils topographiques.** Poznámka o dvou přístrojích topografických.

Revue du Génie militaire.

Listopad 1924.

Grénier: **A travers les mines militaires.** Úvahy o vojenských podkopech. Stroje. Ventilace. Stanice naslouchací. Osvětlení. Přístroje zachraňovací.

Normand-Piotet: **Passage de l'Aisne par la 69e division le 28 août 1918.** Přechod Aisny 69. divísi dne 28. srpna 1918.

Tricaud: **Quelques idées sur les passages de rivières.** Několik myšlenek o přechodech přes řeky.

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Listopad 1924.

De Grox: **Le terrain et la guerre.** Teren a válka. Pochod proudů. Činnost velitelství. Bitvy v Lotrinsku. Bitva u Sarburku a Morange.

Peteau: **Missions des troupes légères d'armée et de corps d'armée.** Úkoly lehkého vojska u armády a armádního sboru. Využití úspěchu.

Frayes: **La bataille de Saint Quentin.** Bitva u Saint Quentinu 29. až 30. srpna 1914.

Pouleur: **Détermination de la vitesse initiale des projectiles.** Stanovení počáteční rychlosti střel.

Revue Maritime.

Listopad 1924.

Rollet de l'Isle: **Le bureau hydrographique international.** Mezinárodní hydrografický úřad.

R. Leloup: **Les travaux de l'embouchure du Danube.** Práce při ústí Dunaje od r. 1858 do r. 1921. Dnešní stav.

Moufflet: **Le service des subsistances de la marine, son évolution historique.** Zásobovací služba u námořnictva. Její historický vývoj.

Combescure: **Esquisse d'une réforme de l'organisation actuelle des arsenaux de la marine.** Studie o reformě dnešní organizace námořních arsenálů. Kritika historických řešení problému.

c) Revues italské.

Rivirta di artiglieria e genio, 1924 (únor-březen).

Gen. Tito Montefinale: **Questioni sull'impiego dell'artiglieria** (Otázky použití dělostřelectva). Otázky ty jsou probírány v rámci divise. — Gen. Antonio De Stefano: **Sulla traiettoria del baricentro di un proietto in un mezzo di densità variabile** (O dráze těžiště střely v prostředí měnící se hustoty vzduchové). Matematické formalky

týkající se této otázky. — Plk. Giovanni Ferreri: **Alcune quertioni fortificatorie deslotte d'olte „Memorie“ del masesciallo Conrad.** (Některé otázky fortifikační vyvozené z „Paměti“ maršala Conrada.) Autor rozebírá tu hlavně 1. oddíl Paměti. — Kpt. Giorgio Linzzi: **L'artiglieria italiana dal 1815 al 1870.** Dokončení popisu vývoje italského dělostřelectva v tomto období.

BS.

d) Revues ruské.

Vojennyj sbornik: kniha 5. (Vydán v Bělehradě 29. července 1924.)

I. N. N. Golovin. Dnešní jezdectvo (pokračování). Srážka 10. jezd. divise gen. hrab. Kellera a rak. jezd. divise gen. Zaremby 8. (21.) srpna 1914. Velmi zajímavá práce, ličící podrobně se strany ruské a s použitím i pramenů rakouských průběh srážky

dvou jezdeckých divísi, skončivší pro Rakušany nešťastně. K dobrému sledování rozvoje operací je 13 náčrtů.

Ličení jezdeckého útoku osobní vzpomínka, jež je opravdu zajímavě podána.

II. A. K. Bajuv. Několik myšlenek k otázce válečné doktríny.

III. N. N. Golovin. (Pokračování.)
Rozvoj základních ideí dnešní taktiky.

Kapitola I. Předválečné doktriny.
Rozvoj dělostřelectva, přednost lehkého německého dělostřelectva (77 mm kanon a 105 mm polní houfnice) před francouzským rychlopalným dělem 75 mm.

Kapitola II. Tažení v r. 1914.
Převaha Němců v těžkém dělostřelectvu. Změna v taktice pěchoty.

Kapitola III. Tažení v r. 1915.
Soustředování dělostřelecké massové palby. Citelný nedostatek ruského hrubého dělostřelectva, příčiny neúspěchu u Gorlice. Vznik dvouliniového obranného systému. Události na francouzské frontě, pokusy o průlomy, činnost dělostřelectva. — Práce jest doprovázena třemi srovnávacími tabulkami.

IV. A. Popov. O vojenské disciplíně.

V. V. N. Boldyrev. Plyny dusivé a obrana proti nim.

VI. V. M. Dragomirov. Příprava ruské armády k světové vál-

ce. (Pokračování.) (Upozorňujeme! Velice zajímavé.)

VII. V. Černavin. K otázce o důstojnickém sboru staré ruské armády ku konci jejího trvání.

VIII. V. S. Flug. X. armáda v září 1914.

IX. A. Rosenschild-Paulin. Záhuba XX. armádního sboru v Augustovských lesích v únoru roku 1915.

X. V. Bunjakovskij. Stručné vyličení obrany pevnosti Osove v r. 1915.

XI. F. F. Palicyn. Ve štábu severozápadní fronty. (Dokonč.)

Část námořní.

Kpt. lodní inženýr Bochanovskij. Ponořující se lodstvo. — Kpt. II. st. Monastjrev. O stavbě podmořských lodí velké nosnosti. — Kpt. II. st. Monastjrev. Stručné vyličení válečných operací na Černém moři. — Přelozeno. Zatímni instrukce taktického použití velkých jednotek. Přel. z francouzštiny generálmajor genšt. V. B. Vjazmitnov. Mjr. Duška.

e) Revues maďarské.

XI. ročník Magyar katonai közlöny
má několik pro nás zajímavých článků, a to:

1. Plk. gen. štábu Zoltán Módy. **A tüzrendszer és a támadási eljárás válfajai.** Organizace palby se zvláštním zřením k různým způsobům útoků.

Tento stručný článek obsahuje velmi přehledně uspořádané zásady nejnovějších francouzských a německých předpisů, přizpůsobené maďarským vojenským poměrům. Týká se organizace palby vyšších jednotek v boji střetném a při útoku na nepřítele v obraně. Ve střetném boji doporučuje spisovatel vysílání smíšených převzdučných oddílů před vlastními předvoji. Jejich úkolem by bylo, aby útočice na nepřátelské předvoje, sváděly organizaci nepřátelské palby na zcestí, odkrývaly směr jejího těžiště a přispívaly svým převzdučným bojem ku udržení iniciativy vlastních vyšších velitelů a ku správné a rychlé organizaci palby vlastních předvojí a valných vojáků vyšších jednotek. Ve střetném boji je však třeba klásti důraz na rychlou organizaci palby, bez zpoždění a opatrného vyčkávání úplného výsledku převzdu.

V útočném boji na nepřítele v posici jest oproti tomu průzkum velice důležitý. Podle něho organizujeme svoji palbu a postupujeme mnohem opatrněji. Ve střetném boji se děje přibližování a organizování palby za dne, kdežto v útočném boji proti posici přiblížíme se ku krycí posici a připravíme organizaci palby obyčejně za noci a zdoláváme posici krycí, začínající útokem za svítání. Boj o posici krycí potrvá obyčejně asi celý den. Následující noci užijeme k přiblížení útočné sestavy k hlavní posici na vzdálenost zteče a ku přípravě palební organizace pro hlavní útok, s nímž začínáme obyčejně druhý den ráno, ne-li později.

2. **A közelharcról.** Stanogorai Stanoilovič, főhadnagy. — **O boji zblízka.**

Žádné nové myšlenky. Dosavadní, ale tak důkladně, podrobně a jasně vysvětlovány, že vycitíme ihned, že článek psal důstojník velkých zkušeností v této věci. Zastává též názor, že je třeba z lidí zvlášť otužilých, energických a obratných vycvičiti a tvořiti zvláštní ztečné bojové skupiny ve svazku pěších rot. Tvoření velkých ztečných jednotek, jako praporů, pluků neb divisí zahrnuje.

3. A lovasság jövő feladatai és alkalmazása a világháború tapasztalatai alapján. Budoucí úkoly a užití jezdeckta podle zkušenosti poslední války. Napsal plukovník gen. štábu Vojtěch Dobokai és Jenő Dobokay.

Článek velmi obsáhlý. Mnoho vhodně volených konkrétních případů

ke každému způsobu užití jezdeckta. Celkový smysl je ten, že jezdeckto, bude-li ho správně užito, zůstane nezbytnou a nenahraditelnou zbraní v rukou vyššího velitele, zbraní, která připraví veliké celkové úspěchy a přispěje k tomu, aby se tyto úspěchy staly rozhodnými.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Cizí literatura vojenská.

a) Francouzská.

Robert Normand: **Franchissement des fleuves en présence de l'ennemi** (technique et tactique). Paris, Fournier, 1924. 29 fcs. — Autor, ženíjní plukovník gen. štábu francouzského, známý svými pracemi (Evolution de la fortification de campagne en France et en Allemagne 1914-18, Berger-Levrault 1921, Travaux de campagne. Principes et thèmes tactiques, Fournier 1922, a Défense de Liège, Namur, Anvers en 1914, Fournier 1923), vydává již čtvrté poválečné větší dílo. Přechod přes řeku v blízkosti nepřítele — thema posledního svazku, jež máme před sebou — jest ve více jedna z nejchoulostivějších operací. Dnes nestačí, jak pravi generál Hellot v předmluvě, k ochraně stavby mostu několik lehkých oddílů na nepřátelském břehu, jež narychlo organisují blízké předmostí, ale jest zapotřebí obsaditi dosti hluboké pásmo, abychom byli kryti, když ne před celým, tedy aspoň před větší částí nepřátelského dělostřelectva. Je první podmínkou, aby přípravy celé operace byly provedeny v úplné tajnosti. Není pochyby o tom, že nepřátelské letectvo postřehne pohyby materiálu, celé umění však záleží v tom, oklamati nepřítele, aby nevěděl skutečného místa přechodu. Druhou podmínkou je shromáždit na zvoleném pásmu dosti materiálu, aby stavba mohla býti provedena co nejrychleji a bez oddechu. Podnik bude podporován dělostřelectvem a kryt četným letectvem. Značný mostní materiál musí býti ukryt na břehu před zraky nepřítele. Všechno musí býti připraveno co nejpodrobněji. Jakmile nastal vhodný okamžik, počne se stavba co nejrychleji. Aby nenastala přestávka v přepravě vojska, bude užito pontonů užitých k stavbě mostu s počátku k dopravě vojska. Nejkritičtější

okamžik nastane, když čluny jsou spuštěny na vodu a naloděje se vojsko. Zdar závisí na pečlivé přípravě a spolupráci štábu a ženiny.

Dnešní situace Francouzů na Rýně poskytuje široké pole experimentální, kterého Francie neměla před rokem 1914. Generál Hellot vyzývá důstojníky ženiny, aby zasloužili své úsilí všestrannému studiu tohoto problému, aby zdokonaľovali materiál a způsoby, jak ho použiti. Kniha plukovníka Normanda poskytuje v té přímě mnoho podnětů k vážnému přemýšlení.

Autor studuje ve svém díle příklady zajímavých přechodů od r. 1799 až do roku 1918. Přechod řeky Limmatu ve Švýcarsku Massenou dne 25. září 1799, přechod Linthu Soultem 25. září 1799, přechod Rýnu Napoleonem r. 1805, přechod Dunaje Napoleonem v květnu r. 1809 a téhož roku opět v červenci, přechod Němenu u Kovna Napoleonem v červnu 1812, přechod Beresiny Napoleonem v listopadu 1812, přechod Mosely Bazainem 14. a 15. srpna 1870, přechod Marny parížskou posádkou 29. a 30. listopadu 1870, přechod Dunaje Rusy roku 1877, přechod řeky Yalu Japonci r. 1904, přechod Visly Němci v červenci 1915, přechod Dunaje Rakušany a Němci v říjnu 1915, přechod Duny Němci 1. září 1917, přechod Píavy Rakušany v červnu 1918, přechod Marny Němci 15. července 1918, přechod Píavy Francouzi a Italy v říjnu 1918 a konečně přechod Dunaje Francouzi v listopadu 1918.

Na základě těchto bohatých studií dokazuje, že přechod řeky v blízkosti nepřítele se vždy podaří, je-li dobře připraven, je-li po ruce dosti materiálu a jsme-li rozhodni. Jest však třeba, postoupiti tak daleko, aby byl most kryt. Předmostí musí míti hloubku donosnosti děl. Volba místa

přechodu zakládá se na úvahách taktických a nezbytnostech technických. Důvody taktické mluví někdy pro určité pásmo, ale důvody technické tomu naprosto brání. Průzkum musí být proveden důstojníky nejschopnějšími. Překvapení strategického je zapotřebí, abychom oklamali nepřítele o oblasti útočné, překvapení taktického, abychom nepřivábili jeho pozornosti k zvoleným místům. Rychlost zabezpečíme pečlivou přípravou, neustálým výcvikem a opakovanými cvičeními na slepo. Vojsko musí být zůstaveno v naprosté nevědomosti o cíli těchto cvičení; pot musí být vykupitelem krve. Je-li materiál dopravován po zemi, budíž složen co nejbližší k místu přechodu, maskován zemi, travou a větrovím, nebo ukryt v domech a v lesích. Hluk nákladních vozů budíž udušen střelbou z děl. Je-li materiál dopravován po vodě, budíž složen nad místem přechodu, nejlépe pod ochranou ostrova nebo přítoku. Maskování je zde nesnadnější. Vojsko budíž shromažďováno k místu přechodu nočními pochody. Čluny, které převažejí předvoj, jsou určeny ke stavbě mostu, i když tyto dvě operace neprovádějí se na téže místě.

Postup na druhém břehu musí být rychlý, zvláště předvoj musí postupovat rychle, a hluboký, jakmile je most dobudován. Musíme jej pak především chránit proti minám a tělesům plujícím od nepřítele. Co nejdříve vybudujeme most pevný, na pilotách, abychom uvolnili materiál, který má jít za armádou.

Zásadou jest, překročití řeku překvapením. Nepodaří-li se to však, pak nezbyvá než připravit všechno, abychom ji překročili násilím, stůj co stůj.

—wf—

J. Ottenheimer: **Ballistique extérieure.** Paris, Colin, 1924, Stran 199, 6 fres. — Sympatická a úhledná knížka kapesního formátu, která bude zajímavá nejen dělostřelce, ale každého důstojníka, který bude chtít své praktické vědomosti doplnit teorií střeleckou, předpokládající ovšem znalost vyšší matematiky, hlavně počtu diferenciálního a integrálního. Vnější balistika řeší problémy vztahující se k pohybu střel všech vzorů a ráží od okamžiku, kdy opustily hlaveň, kdy tedy na ně přestal působiti tlak plynu a počali působiti dva jiní činitelé: odpor vzduchu a gravitace. Předpokládá tedy balistika vnější znáti důkladně vlastností země, atmosféry a střely. V úvodu vykládá autor o teoretickém významu odporu vzduchu a vlastní dílo rozděluje na čtyři části. V první části řeší problém hlavní, to

jest: pohyb střely, všeobecné vlastnosti dráhy střely a moderní metody, podle kterých tyto dráhy vypočítáváme. Předmětem druhé části jest rotační pohyb projektilu, úvaha, jakou datí střele nejlépe vyhovující formu, a jevy akustické. Třetí část je věnována problému vedlejšímu, to jest: nezbytným opravám, které přicházejí v úvahu různými vlivy: větru, pohyblivého cíle, pohybu zemského, hustoty, atmosférické atd. V závěrečné části obírá se autor vypracováním tabulek střelby a jich použití při střelbě na zemi, na moři, v letadle a při bombardování s letadla. Na konci připojena stručná bibliografie a čtyři grafické tabulky.

—wf—

F. Culmann: **Stratégie.** Charles Lavauzelle, 1924, 590 stran, 25 fr. Autor, známý svou knihou o všeobecné taktice (Tactique générale), která nedávno vyšla ve čtvrtém vydání, napsal nové základní dílo o strategii. Všimněme si, co o ni soudí. Strategie jest uměním nejvyššího velitele a generálů velících na bojišti. Strategie jest závislá na činnosti diplomatické a hospodářské a na výsledcích zkoumání vědeckého. Od diplomacie přijímá strategie svůj úkol; jest jedním z jejích prostředků a zvyšuje její úsilí. Činnost hospodářská poskytuje strategii nástroje k zápasu. Zaopatřuje suroviny, nevyhnutelné finanční zdroje k průmyslové mobilisaci a k udržení výrobní výkonnosti. Tím lze válku prodloužit až k rozhodnutí. Činnost hospodářská poskytuje strategii zvláštní zbraň ofensivní a defenzivní proti nepříteli, jehož schopnosti snaží se zmenšiti a rozvíjeti schopnosti své. V době míru jsou to nové způsoby, mohutné a schopné připravit cestu diplomacii, zvětšiti výsledky vojenského vítězství nebo zničiti jeho účinky. Takováto hospodářská válka vede se před našima očima od roku 1919. Vyložiti teorii tohoto zápasu, jeho operace a výsledky, k tomu bylo by zapotřebí speciálního díla, vypracovaného s přispěním národohospodářů a zvláště ředitelů velikých bank, které mají mezinárodní konexe. Konečně učenci poskytují strategii zbraně neznámé. Jejich vynálezy přispívají ku překvapení a bez jejich technické pomoci nebyla by možná iniciativa operací. Vláda stanoví a předpisuje cíle diplomacie i armády. Připravuje činnost všech hmotných zdrojů domácích i cizích. Přijímá mínění vrchního velitele, kterého určila a v něhož má míti plnou důvěru. Za jeho souhlasu schvaluje válečný plán a všeobecné předpisy o vedení operací. Ačkoli vláda náleží poslední slovo, nemůže nicméně mu vnutiti své názory. Těžký

rozpor mezi vládou a nejvyšším velitelem bývá rozřešen demisi generalissima, který rozhoduje o odpovědnosti, již může přijmouti. To je jediné logické pravidlo. Žadným textem nedají se určití vztahy mezi těmito nejvyššími autoritami, na jejichž rozhodnutí závisí osud války a snad národa a země na mnohá desetiletí.

Je tedy nazírání Culmannovo na strategii široké, moderní, tak jak je dnes nezbytné dívat se na strategii ozbrojeného národa. Strategie je Culmannovi uměním nesnadným, skládajícím se z veličin stálých, proměnných a pravděpodobných. Veličinami stálými jsou mu hranice plynoucí ze smluv mírových, terén operační a situace diplomatická. Veličiny proměnné jsou počty, organizace, výzbroj obou protivníků, opevnění obranné, síť komunikační, schopnost výroby průmyslové a zemědělské atd. Pravděpodobnou veličinou jsou úmysly nepřítelovy, které jsou závislé na jeho zájmech a dají se předvídati.

Autor rozdělil své dílo na patnáct kapitol, v nichž řeší strategické zásady, formy strategického manévru, železnice jako prostředek a cíl strategického manévru, manévr automobily,

činitele pohybu v moderních armádách, základy a vlastnosti strategického manévru, vliv terénu na formu manévru a rozčlenění armád, vztahy mezi manévrem a bitvou, síly frontální v manévru bočním, vztahy mezi strategickým manévrem a obranným systémem, obranu států, vztahy mezi opevněním a operacemi, všeobecné úvahy o smlouvách mírových, protokol Versailský, charakteristické vlastnosti hranic politických a vojenských, zabezpečení nástupu a ostraha hranic, velké operace počáteční a v poslední kapitole vypracování plánu operačního. Autor sám přiznává, že jeho práce má mezery. O všeobecné bitvě mluví jen zběžně a odkazuje na všeobecnou taktiku, o horské válce se vůbec nezmiňuje, poněvadž se nezdá pravděpodobná. Co se konečně týče hospodářské politiky tak, jak se nyní traktuje na vojenských školách, zda se autoru, že její vyučování musí být zreformováno, má-li vzbudit praktický vojenský zájem. Ale přesto je v díle Culmannově strategický problém řešen metodou, která se nevyhnula žádnému podstatnému rysu. Neznáme dnes zatím knihy lepší o tomto předmětu.

—wf.

**? Máte všichni již zapraveno předplatné za ?
Vojenské Rozhledy na rok 1924?**